

Redacția și Administrația
Str. General Cernat
No. 90
Constanța. (România)
Director
Avocat HAMDİ NUSRET

HALK (POPORUL)

ANUL I No. 10

ORGAN de APĂRARE ai INTERESELOR MUSULMANE

ABONAMENTE:
 în ţară pe un an Lei 100
 pe 6 luni Lei 80
 Pentru susținători benevol

25 August 1936

Scoala și Biserică la Turco-Tătari

Cele mai mari bunuri culturale, prețuindeni, sunt biserică și școală. Ele formează peisajul principal al vieții naționale a unui popor, ele duc brana suflareasă necesată copiilor unor națiuni spre a se pastra și a se întări. Prin aceste două instituții se pasărează și se cultiva limba și credința care formează bazele existenței unui popor.

Școlile, Turco-Tătarilor din Dobrogea, școala și biserică au revendicat totdeauna grija de credință și de buna cireștere a poporului. Aproape în toate satele și orașele locuite de Turco-Tătari se găsesc școală și lângă acestea, locuințe de școală, unde se predă mai cu seamă religia. Școlile au funcționat până în prezent fără să fie îndrumate de un reglement și fără să aibă un program unitar, fiecare învățător facând școala așa cum să și cum îl trece prin cap. Trebuie să marturism că noi Turco-Tătari din Dobrogea, și astăzi nu suntem bine organizati și nu avem o asociație bine încheiată care să ne unească pe toți la oală. Sunt cauze puternice care au determinat această lipsă de organizație, dar totuși ele puteau fi învinse prin munca și sacrificiile. În ultimii ani, tinerii intelectuali, au început să se miște mai slăbit și au pus bazele unei Asociații culturale a Turco-Tătarilor din Dobrogea, care cu timpul speram că se reprezintă întreaga populație musulmană din acest ținut, dând și școlilor o direcție bine determinată.

Că instituții mai mari de ensemnat, putem spune Seminarul de stat din Medgidia și cel particular din Silistra. Rămășit din urmă a existat la Bazargic și un gimnaziu care fusă din cauza a neînțelegerilor din sănătuțile musulmane respective, a fost desființat.

Aceste școală și școli au existat și imediat după anexare. De atunci și până astăzi însă au suferit multe schimbări ramânând sub influența diferitelor curente. Mai cu seamă școlile au trecut prin multe modificări suferind o puternică influență a culturii românești.

Său produs schimbări mari în viața școalilor și școlilor rău pe numele hatipilor, în

turco-tătara și în ceace privește întreținerea lor.

Imediat după anexare, toate erau întreținute de comunitățile satelor și orașelor respective. Comitele bisericesti și școlare propriu zise nu existau pe atunci afară de cele din unele orașe și sate mari.

Când era vorba de nevoie, glamili sau ale școalelor, se adunau bătrâni satului la stat și hotărarea luată de el era executorie. La angajarea hogilor și învățătorilor se proceda la fel. Aceștia erau plătiți de multe ori cu orz sau grâu la armen. și veniturile extraordinare de înmormântări, parastase, pomene etc., se puneau la socoteala. În orașele mari fiecare mahala avea școală și glamie. Unii oameni cu stare zideau glamii și localuri de școală cu bani proprii și pe numele lor, luând asuprile și întreținerea acestora.

Cum pe la anul 1885, o comisie specială fusese înșarcinată cu cercetarea nevoilor Muslimanilor. Atunci, odată cu chestia Improprietărilor, s'a discutat și chestiunea întreținerii școlilor și glamilor musulmane. Astfel s'a înființat primele posturi de hogi și de învățători și acestea numai în orașele: Tulcea, Constanța, Babadag, Hârșova, Isaccea, Macin și Mangalia. Totodată au fost puse în bugetul jărli și salarile de către 200 lei ale multilor din cele două județe.

Puțin mai târziu, în unele comune plăta hogilor și învățătorilor a trecut pe seama primăriilor. Aceasta însă nu s-a realizat. Pe la anul 1900 a început să se facă creerile de posturi și în unele sate mari. Așa că pe la 1910, aproape în toate satele cu populație musulmană, se găseau posturi de învățători, plătite cu căte 80 lei lunare.

Pe la anul 1902, se facea salarizarea preotilor ortodoxi rurali. Atunci, cu indemnății inimousul absolvent de seminar, Municipiu, s'a intervenit pe lângă locurile în drept și pentru salarizarea membrilor clercului musulman. Astfel cel dela comuna au început să primească 20 lei lunare, iar cel dela cătună 15 lei. În unele sate salarile erau pe numele hatipilor, în

altele pe numele imamitor, așa cum este săcum, Bine-

înțeles că rămasă și sate fară posturi plătite de stat.

La fel s'a creiat posturi de hogi și învățători și în județele Durostor și Galaica după alipirea acestora de trupă României.

Școli particulare care funcționează regulat se găsesc numai în orașe, unde comunitățile dispun de bunuri materiale rămasă dela moș. În unele sate se găsesc învățători și hogi angajați de locuitori, după vechiul obiceiul. Prin desființările de posturi de pe timpul guvernării Iorga-Argeșanu, numărul posturilor de învățători s'a micșorat semnificativ.

Astăzi hogii noștri sunt plătiți de stat cu 600-10.000 lei lunare și învățători cu 700-1000 lei lunare, afară de cătreva din orașe cărora sunt titulați și primesă ova mai mult.

Asociația absolvenților de seminar se luptă pentru titularizarea tuturor seminaristilor cu diploma, cari au învățământ o vechime de 5 ani, ceea ce se prevede și în noua lege a învățământului primar.

Aceasta este o dorință arătoare a populației turco-tătare din Dobrogea. Credem că numai în felul acesta s'ar încela cu mărturile și încoucile ce se fac cu ocazia deselor schimbări de guverne. Învățătorul musulman — cheamăt mai mult ca oricare altul sa revindere grija de educație cetățenească și de ridicare a acestui popor rămas într-adevăr mai în urmă — credem că numai atunci când se va bucura de stabilitate în învățământ, își va putea face datoria așa cum trebuie, conform cerințelor și nevoilor tuturilor și ale poporului.

Oamenii mai mari ai județului, fruntașii politici cari în urma multor dovezi, s-au încredințat că populația turco-tătarească din Dobrogea este într-adevăr „cuprinsă sentimentul românești”, speram că vor da ascultare acestei cereri a noastră și se vor grabi să îndeplinească și această dorință a mulțimilor, intervenind pe lângă forurile competente.

MEMET VANI

Frântările din Spania

Citim în zișele de astăzi cum comuniștii din Madrid au distrus cu dinamite monumentul religios al Sf. Fecioare din Gélate. Faimos în toată Spania străgând un număr considerabil de pelerini catolici din toată țara. Desemnările și alte monumente reprezentând pe Christ crucificat au fost profanate și dezvăluite în aer de bandele comuniste care操erață în deplina libertate atât în capitală cât și prin Imperiul.

Așfel fiind, nu mai poate

fi vorba că în Spania există

un simplu razboi civil ci o cruntă luptă între două concepții. Naționalismul și comunismul.

Rezultatul acestui razboi fară nici o Indiaială se poate prevedea foarte clar, fortele naționaliste vor obține biruință desăvârșită, zdobind toate asalturile comuniste, întrucât astăzi toți naționaliștii spanioli uniți în fața pericolului communist care amintează întreaga lume, luptă cu un patriotism dus până la sacrificii și convinsii, că își salvează dreptul, onoarea și libertatea țării sale amenințată de Moscova. Pe când guvernul din Madrid luptă, pentru întronarea regimului communist care nu asigură Spaniei nici integritatea națională și politică și nici un regim de libertate.

Pe noi victoria naționaliștilor din Spania nu poate de căci să ne bucure, pentru că orice victorie a comunismului înseamnă un pericol mai mult pentru statele care așa cum e al nostru, nu pot trăi de căci având la temelia lor ideea națională, credința religioasă și respectul societății așa cum este întocmită.

Dorim succes naționaliștilor spanioli care nu luptă numai pentru binele țării lor, ci în binele întregii lumii asigurând și întăriind liniștea, siguranța și posibilitățile de dezvoltare pentru viitor a lumii întregi.

KIRAI

Curte cu Juriu în Durostor și Galaica

Aflăm că în toamna anului 1936 se vor înființa în cele două județe (Dobrogea Nouă) Curți cu Juriu.

Înființarea acestor Curți din partea Ministerului Justiției este o măsură bine venită și de mult dorită de locuitorii Dobrogei Nouă.

Societatea Tinerilor Turci din Bazargic organizează în ziua de 30 Septembrie 1936 un mare festival artistic în Constanța.

In program figurează pe lângă frumoasele piese „Bora și Curban beiram ghigesi” noaptea de Bairam, diferite jocuri și cântece populare foarte interesante.

In curând va apărea complet programul serbării când se vor pune în vânzare și biletele.

Către domnișor abonați

Având în vedere greutățile materiale ce le întâmpinăm pentru apariția zâlfului nostru rugăm pe enoriajii noștri cetători și apărători care nu au fost găsiți cu ocazia strângării abonamentelor să se îngrăjească de a ne trimite că mai urgent costul abonamentului spre a putea primi regulat ziarul nostru.

Având în vedere scopul cel urmat și folosalele ce aduce ziarul nostru nu ne indoim că ne vom bucura de tot concursul binevoitor al tuturor cititorilor noștri.

Cugetări

Fapta bună este în viață, carte de vizită a înțelepciunii omului.

Cine înțelege păsal, aproapelui, înțelege și durerea sa.

Credința este făcia care luminează calea vieții...

Cine nu și ocroteste părinții, pe ei însuși se urăze.

In viață ai prilej să faci și bine și râu; să însă numai bine pentru că numai astfel vei îndrepta și pe cel ce face râu.

Natura înveselege toate viețuitoarele cu folosalele ei; de aceea, omul trebuie să fie la înălțimea acestor mari folosale.

Lasă faptele tale să explice vrăjășului că este greșit și vei căștiga înțelegerea lui și iubirea tuturor.

G. I. Vlad

آباده شرطی:

ملکت امپریو: سنه ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۱
خراج امپریو: ۲۰۰۰ تا ۱۴۰۰
سلک اوپنون بازیار سوچنجه باصلبر

صایپن ۳ لیدر

جات

شنبه ۱۰ کونه برجیان نوریکه - رونتجه محل اجتیاعی فرنچه در.

پیل ۱ - سال ۱۹

اداره خامی:

ستاد جنگ پوشکلانی اداره

کوستجه

مشول مدیر:

آوقات حدی نصرت

بورلویه: ۲۰ شباط ۱۹۴۶

له شارمک چالشینی اعتراض ایشترد.
طوطولانی پوشکلانی اداره
ایندک پالذات زولسک و اوغل
سدهف اوغلین سویله مشاردر.

مل قفسر

دوروجه توکحرت شکلشانک
پازارچ شبهی ۴۸ آنس قوسده
پازارچ سبله نبد صالحشند قورو
حالمه مل بیرون دن مرک کوزل بر
قوسز و بوجه چکدر. بونک سراسانی
بویل عجیبیه سه میانیق بیتر میش
اولان نیات حسن افندیه تبع
ایندی چکدر بیات افندی دو و بوجده
کی خلفز اراسنده پیشمنش الشتوانی
نور اوغلیندن بکرش قفسرو اتوا
ریشه دوام ایده چکدر.

پازارچ حرث شکلیانی دیسی
محمد کرا افندی بیوسازمابی اعضا
لری بولمه روانه ملوشان دن دولا
پی جاندن نیتک ایده و بیوق ایدی
کنجهز نیات افندیه موظیت دیز.

مل تیارو

پازارچ حرث شکلیانی ۳۰
ایلو تاریخه کوستجه دبورا
پیسهه، فران پارام کیجسی، اویه
رشنده و سائز مل بیز اویو ناردن
مرک بیوق زنکن و کوزل بر مل
ساهه و بوجه چکدر.

بونک بوضایی بیون غرطایه
اون بش کون صوکرا اعلان ایدیه
چکدر.

فرقه چیلک سویله دکلری

دومن بویلیمانیو، زالهود سو.
یله دیگی ظاهره: «بنده موقرام و قاتو.
تلره دهات او لوکاسی ایسته بوره.
بن کندی برو راهه ایله چالبرد. برچاج
و قدن بری دوشانلرم طرفندن دکل
دونکی قاره شلام طرفندن شده تقدید
ایدیلورم.

دومنده ر. بی آئیه. قو بکرشده
سویله دیگی برنتفنده: «بنده موقرام و قاتو.
اولون علکشیزی توکارچی نا
سیو ایزندو. قو دیستار اسپایاده
پادغیری رومانیاده ایله چند قو.
مویستارک جالالغاری بیونه در.
جوکه کاسپیان ایزمن قوشک مضرفانه
بوریشنه دوردو رایله چک بر قوت
و قدر. دعیله ده.

اسپایاده کی حرب

اسپایاده قومیست حکومت ایه
لیتچیلر آرسنده کی حرب بر آیدن
کوره قبیله تایع طوتولو دهدشک.
بیز دوام ایتکدو کونه کوه شد.
بنی آنر مقددر. شیمدیه قادار
ایک طرفن ۵۵ بیک کی ایشند.
بونک رفاج ییکی قادن و جو جو قدر.
بونک رانهن بوساراند چیسان
پانشند و آنان طوب و بیما س
میزندن اولشند.

مل تیارو

بونک تکارت میدان و رهه
ایشند. بونک ایشند. بونک ماد
ردوسیه جنال شاله کشند.
ریدی صارمه پاشلاشندار. تو و مو.
پیشتر هکلک. خنچلندن مصوص
قان دوکنی ضنه لاشدیر مقدادر.

دیل قورولنای

آلمایا ایله ایالا مایتیچیلر. فرا
نیله دویه قومیست حکومت
باریم و بر مکده دوام ایشند.
ماردید قومیست حکومت الـ
پاک (قا) مون) استهند کی و بیورق
دوردو رواو ایک ایشند.

لایق را

آلایا بیون شدنه بونه ستو ایشند
و بونک تکارت میدان و رهه ملک
ایشیک ایشند. ملک و داما
فیلوسی کونه دشند.

لایق را

تور کیک ایشند. بونک قوتل بر حرب
سیانیا حربین الملل حرب تلکنی
کیزله مکده دوام ایشند.

لایق را

دیل قورولنای
تور کیک اوچنی بدل قورو.
لایق ۲۴ آنس دوام دله بیچاره
ییشه طوب لاناقدر. بونک دیشاند
پک بیوق ایچنی دیل عالمری ده قوش
لایق را.

روسیه ده سو و قصد

کین پلله ییزرا ادله اوچه ده سو.
اولان کیروف حاده نستن ایشند.
لایی ایشنده توکی و زیو ویف
طره دهار زدن مشکل بر تهیش
شکلیانی کشش ایشند. بونک
مقصدی ستالین و دروشیلوف کیک
بوکونی موهیت ریشلر ایله ده سو.
مک و حکومت کنده ایله مقدر.
قامهاف، زشیویاف، بوجارین،
صوفیانیف و رادمک کیک مشهور
بولک و بک رساری طوتولو راق
صور غویه چه کلکه باشلاشند.
اویغ اسند کیک آلان قومو
نیست آلان جاسوس شکلیانه بر.

آرثار

مهاجر له آییلان ایشند.
کلر ایکان و طوراک سیاسته
کوره قبیله تایع طوتولو دهدشک.
 فقط ایکنله قبول ایدن اصول
کوچک، ایشله و گوی اتصاد.
فان، اویشون اولان براصوفر.
مهاجر له آییلان ایشند.
چونکه بونک سیانی، اجتماعی هر
جندن پل جوچ فانده لاری وارد.
وکا نظر آیکی کوپل، اولرا ییق
بو کوپلر آییلر. اولان، هاجر لک بر ایشند.
جکلکی ایسکان منطقه ایشند.
عجاجدو. کنه حاله، ایسکان
خل ههاجر تاره تطبیق ایدلیمکمدد.
حکومت ایشند. بونک میله کاری غایه
مل هصر لری مین منطقه ایشند.
بن طال کنتر مکدر. حرب عمودین اول
فری بر وسیه و پوزان منطقه ایشند.
آمانلرک هاجر بر لشیدر هماری و قو
سک اکتیق اهل اولان بورالد ملان
اکتیستی تائیه بیالشماری کی. و بو
کون صوبتی روی سیاسته دوس مها.
جریلرک روس اولانان بوله ایسکان
ایدینه سه بخوسوده بزه اک واقی
منانی و بیمکمدد. اسکی چار استبداد
دک ایشند خلخالی اولان بوله.
و پلر چارلک بوساحده دی سا.
سته بونک تیپ ایشند. بیانه
دولتلرک مراجعت میله کاری باشند
هر. چونکه غوی ایشند کاری
مقامار آزار ایشند. اولسون صوقة
دیلر آیچ بیمه بیه هاجر لک بر ایشند.
نین آنکه نوزع ایشند پارا قویه
پایلاحق را بشند.

آرثار

سه سب ایشند. ملک ایشند.
و هر که: متال ایشند. بیانه
ایشیک دوغور دیپی بک جو قارن
نادیمی ایجنون حکومت کاره کاره
جوق اولان بر اولکندر. بونک رغماً
دولنک ایلند بک آز طوراک وارد.
پونک سایه استه دک با خاله، تورک
اوکار لک ده دوس خدروی چو غفاره
رو میلاده رما سایستی چی لاده ده
همه بورالد کی قوم و نیزی بی تورلو
ضم ایده مین عصر لرک کنلو
حال قلتاریک ایشند کیک جایشیور.
ر و بیده قاره ایهایسته زایه بود.
چ - سرف هسکری مقصدله
زوس کورولن بر لرک هاجر بر ایشند.
بر مثو بورالری ایشند ایشند: تور.
که جهور لک تراکیاکی ایشند
منظمه ایشند طوراک بولن سیه منش
دولایی تاریخه نامه ایشند.
اهیتی ایشندین و درات مال او.
لان طوراک لرک بک آز قاتل ایشند.
بحت ایدیور.

آرثار

بومنده شو و با بوشکله حل
ایشند کنن سوکرا هاجر لک ایشند.
مهه قل ایدلوب بر لشیدر هی تیغ
مکن او لایلر. فقط بود طوراک
لار ایشند. ملک ایشند.

پلرک هاجر لک تختیا ۷۰٪
رایکا ۱۱٪ الزیزه، ۱۹٪
خیلی بر لرک بر لشیدر هی تیغ کی.
مهاجر بر پارا ایشند.

هر هیشیدن اون شوی کوز او.
کنده طویق لازمده کاک کوچوک
طیس ایلار کان کنلرک حركت
ایشکلری بر لرک ایشند.

بره پلشیدر هی تیغ، ایشنده او
لان ایشندیم لاره ایشند.